

"Zlobivý" profesor

Profesní dráha profesora Cepla zcela jistě nezačala v roce 1989, lze ale říct, že veřejnosti se zjevil až s příchodem nových časů. Řekl bych, že to bylo zjevení razantní a nepřehlédnutelné. A někdy také dost nestravitelné, zejména pro některé. Však to také dopracoval až na zlobivého profesora, jak ho kdesi překřtili. Asi opravdu občas zlobil, ale elegantně a troufám si říct, že začasté i dost užitečně. Pravda, někdy trochu drsně. Stěží kdy zapomenu, jak letos v lednu vyjádřil nahlas svůj názor na strukturu českého soudnictví. Vybral si k tomu skutečně velmi vhodnou příležitost. Přebíral cenu Právníka roku v oboru občanských (lidských) práv a svobod včetně práva ústavního, viditelně už mu nebylo dobře, ale stejně sdělil sálu, narvanému právníky: „Ostatně soudím, že vrchní soud by měl být zrušen“. Zábavná parafráze Catovy obsedantní hlášky, až na to, že hned po panu profesorovi měl přijít na podium a být uveden do Právní síně slávy bývalý, první a takřkajíc zakládající předseda Vrchního soudu v Praze. Ale také se to přežilo.

Asi nelze tvrdit, že by před rokem 1990 bylo právo nudná záležitost, leč vrcholem vzruchu byl spor o výklad dodavatelsko odběratelských vztahů nebo odpovědnosti za vady prodané věci. Vše se pokojně ubíralo cestou pozitivizmu, ideově vyzbrojeno pro jakékoliv konflikt Engelsonou poučkou o tom, že právo je rovným měřítkem na nerovné lidi. Jinými slovy, utrpíte-li ve jménu práva bezpráví, nemůže za to zákon nebo jeho interpret, ale vy a vaše nerovnost. Možná je to jen můj subjektivní dojem, ale jedním z prvních, kdo jasně řekli, že je to špatně, byl právě profesor Cepl. Dnes nic objevného, ale po roce 1990 byla kritika právního pozitivizmu skoro jako rouhání. Samozřejmě měl pravdu a díky téhle jiné dimenzi dostalo praktické právo zcela jinou dynamiku. Dynamiku, jejíž součástí je větší odpovědnost soudce a tedy větší požadavek na jeho vlastnosti. Odborné a morální. Soudce má, mohu-li zjednodušit, právo nalézat za pomoci psaných zákonů a ne se pokoušet narazit souzenou věc na nejvhodnější právní kopyto. Čímž logicky došlo na kvalitu právníků jakožto na produktů právnických učilišť a potažmo na fakulty jako takové. Řekl bych, že ani na jedněch nenechal zlobivý pan profesor nit suchou. A zase měl v řadě věcí pravdu a zejména, dokázal říct, co by se mělo a jak by se mělo, čímž se na hony vzdaloval těm, pro které je všechno špatně, což je tak všechno co dokážou.

Poměrně často, když novináři potřebovali vyložit nějaký ústavněprávní problém, obvykle v souvislosti s konkrétní vnitrostátní událostí, obraceli se na pana profesora. Nevedu si statistku, ale řekl bych, že neméně čteně dostávali úradky, které politikům obvykle nebyly příliš nakloněné. Jestli ne jiné, tak úvahy pana profesora o tom, jak má být interpretováno veřejné právo nebo k čemu je Ústava by se daly tesat. Dnes a denně by mělo být připomínáno, zejména politikům, že spor o výklad Ústavy není totéž, jako když se dva sedláci hrdlí o to, kde jednomu končí pole. Advokátský výklad říkal tomu chytračení a zjevně ho dost neměl rád. Sklízel odpovědi, že jako jeden z tvůrců prostě Ústavu špatně vymyslel, protože do ní nezakomponoval pojistku pro případ kde čeho, co život přinese. Kromě toho, že pochopitelně nebyl jediným autorem, právě tyhle reakce potvrzují jeho zásadní základní tezi o tom, že Ústavu nelze vykládat k momentálnímu užítku politika nebo jeho partaje, ale ve prospěch státu. A s touhle ideou nevadí, že za každým „má býti“ není hned napsáno do kolika dnů. Trochu se bojím, že to bude ještě nějaký pátek hodně aktuální téma.

Ne ve všem bych s profesorem Ceplem ve všem souhlasil. Mám jiný názor třeba na agenta provokatéra, jinak vidím zákonnou úpravu na ochranu soukromí, které se nehezky říká náhubkový zákon a kterou on ostře kritizoval. Ale mrzí mne, že už o tom s ním nebude diskuse. Byla by perná,

dovedl se trefovat dost jedovatě, jenže taky toho dost věděl, takže když nic jiného, tak si člověk odnesl alespoň nějakou novou informaci. A dost často i nový pohled na věc. To šlo ostatně panu profesorovi dost dobře. Najít jiný, zhusta dost nepohodlný, úhel pohledu. A měl také schopnost, relativně složité problémy zjednodušit tak, aby byly svojí podstatou srozumitelné i neprávnikům. Nevím, jestli tím, udělal pro někoho právo jako disciplínu sympatičtější, ale pochopitelnější určitě.

Obvyklým závěrem článků, napsaných při tak nehezké příležitosti bývá rozloučení, což je jen společenská fráze, protože ten s kým se loučíme už jaksi není na příjmu. Mám pocit, že , že pan profesor by to možná také tak nějak viděl. S čím bychom se rozhodně neměli loučit je to co zbylo. Rozhovory v tisku, zvukové záznamy rozhlasových pořadů, duševní dědictví se tomu tuším říká. A taky nezapomenout na to, co bylo pro pana profesora Vojtěcha Cepla takřikajíc erbovní. Uvažovat o věcech v nejroztodivnějších souvislostech a odvahu, když už se k něčemu dobral, říct to nahlas.

Tomáš Sokol

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek - limity sdílení technického vybavení](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)